

INFLUÈNCIES LINGÜÍSTIQUES COM A SENYAL DE VITALITAT D'UNA LLENGUA (Ponència)

Fa temps que el contacte entre català i castellà atreu l'interès dels lingüistes, si bé la majoria de les vegades l'interès s'ha centrat més en els efectes sobre el català que no pas sobre el castellà. Això és ben comprensible si tenim en compte el desenvolupament del contacte entre les dues llengües i la situació sociolingüística resultant de la repressió de la llengua catalana (cf. Sinner 2004a: 9-19 per a una visió general sobre el contacte entre català i castellà a Catalunya).

Fins i tot alguns autors afirmaven que la influència del català sobre el castellà era més forta que viceversa (veg. ja Badía 1977: 131). Es tracta d'una posició totalment impressionista, potser relacionada amb el fet que se suposava que la influència de la llengua dominant havia de ser més forta per la seva predominança en gairebé tots els àmbits. Com que mai no s'havia estudiat a fons la influència catalana sobre el castellà ni la del castellà sobre el català, aquesta posició es va propagar durant molt de temps. Només a partir dels anys 90 del segle passat, es va demostrar clarament que la influència del català sobre el castellà no ha de subestimar-se i que, si no hi ha estudis comparatius del grau d'influència d'una llengua en l'altra, aquest tipus de posicions no és gaire justificat.

Les influències lingüístiques entre català i castellà s'han tractat tradicionalment com a senyals de corrupció de la llengua, fet que es fa palpable en termes com ara *interferència*, *limitació* o *reducció semàntica*, *empobriment de la llengua*, *erosió semàntica*, *pèrdua d'expressivitat* o *barbarismes*. Uns quants exemples de Cerdà (1983 i 1984):

La degradación semántica se manifiesta, por consiguiente, no sólo en los resultados léxicos examinados en las generaciones más viejas, sino también por su liquidación total en las generaciones subsiguientes (1983: 156).

Aquí, la lengua con más recursos socioculturales se limita a propiciar el abandono de formas peculiares sin traducción disponible y su consiguiente reemplazo por formas comunes, en un sentido lato, o transferibles en la competencia bilingüística de los hablantes, a costa, naturalmente, de una importante erosión semántica (1983: 156). La magnitud y la direccionalidad de esta erosión equivalen justamente a las diferen-

cias estructurales de los datos afectados. En esta tesitura, el resultado constituye un empobrecimiento ineluctable (1983: 156).

Más aun, puede afirmarse que a mayor inutilidad de los préstamos más poderosa resultará ser la influencia avasalladora de la lengua dominante y más pernicioso, estéril y empobrecedor el contacto lingüístico resultante (1984: 277).

Cerdà se sosté sobre anàlisis d'elements aïllats o parcials, no sobre anàlisis quantitatives àmplies o completes; fins avui no s'han fet càlculs complets de totes les formes de la llengua, tant de les «reduccions» com dels «augment» de les formes lingüístiques, i per tant no se sap si realment serien justificables conclusions d'aquesta mena. En l'estudi sobre la degradació semàntica a la parla de Constantí (Cerdà 1983), els informants havien de subratllar, entre quatre formes que acompanyaven determinades paraules, totes les que consideraven afins. El sistema, però, té

el inconveniente de registrar tan sólo la existencia o inexistencia de cada palabra en la competencia del informante (con un margen de error prácticamente despreciable), pero no las posibles alternativas lingüísticas (Cerdà 1983: 147).

D'una banda, no s'entén com l'autor arriba a assegurar que només hi ha un marge d'error menyspreable, si no treballa amb programes d'estadística. Per l'altra, per a parlar de degradació, no s'haurien de tenir en compte precisament aquestes alternatives lingüístiques que podrien servir, a l'hora de parlar la llengua, com a substituïts de les formes ofertes per l'autor?

N'és una excepció la postura de López del Castillo (1984), que gira l'argument tot dient que si considerem «la tendència que hi ha avui dia a certs nivells de la població catalanoparlant a prescindir dels pronoms febles *en, hi*» com a empobriment sintàctic i parlem, doncs, de «lleï del mínim esforç», en uns altres casos en què passem d'una estructura més simple a una altra de més complexa, «podríem dir, parlant en caricatura que, imitant el castellà en aquest punt, hi ha, ben al contrari, un enriquiment» (López del Castillo 1984: 39). Entre els exemples que dona que equivaldrien a empobriment trobem el cas de la parella, en català, de *caixa* i *capsa* que, per contrast amb cast. *caja*, es redueix a *caixa*, i el cas de les dues formes *rayo* i *chorro* en castellà en contrast amb cat. *raig* que provoquen una parella *raig* i *xorro* en català (López del Castillo 1984: 37-38). Amb això contradiu lingüistes com Cerdà, que afirma, parlant de la superposició d'estructures en situacions diglòssiques, que «siempre acaba triunfando la solución más pobre» (1983: 138). Des de la perspectiva del català, és remarcable la valoració dels castellanismes com a prova de la seva vitalitat reduïda, però que no es mencionin com a prova de la vitalitat del català, i que tampoc no es mencionin els catalanismes del castellà. Això és ben bé així si considerem posicions com la de Cerdà (1984: 277), que diu que

los préstamos constituyen un trasiego constante entre lenguas en contacto. Constituyen, incluso, el pulso por el que se refleja no ya la vitalidad de una lengua, sino su

vida, a secas. Sólo fuera de la historia cabe imaginar una lengua sin préstamos. Y éstos son indispensables o, si se quiere, inevitables, pero también utilísimos, porque imprimen a la lengua receptora uno de los más efectivos dinamismos a corto plazo, del que derivan, a la postre, el progreso y la versatilidad del vocabulario.

Són una bona prova de la vitalitat del català els catalanismes que trobem a les varietats del castellà dels Països Catalans, però més encara aquells elements que es documenten més enllà de les fronteres dels territoris catalanoparlants. Vegem-ne alguns casos.

Hi ha, per exemple, el verb català *plegar* amb els significats de «Aconduir allò que s'està fent quan s'interromp una feina per a reprendre-la després d'un temps més o menys llarg», «Interrompre la feina per a reprendre-la l'endemà, després d'un repòs» o «Cessar» (tots en DIEC en línia s.v. *plegar*). En el castellà de Catalunya és tan estès que es considera un mot prototípic d'aquesta varietat (Sinner 2004a: 175). Un element com *plegar*, si bé potser no és usat per tots els parlants dels Països Catalans, però sí per la majoria dels parlants en determinats registres, s'hauria de veure clarament com un enriquiment de la llengua castellana. Si bé sembla que encara no s'ha estès molt, definitivament ja es comença a fer un lloc en les varietats monolingües fora dels territoris catalanoparlants. I si bé de moment no es reconeix al nivell de la norma prescriptiva, a la norma descriptiva del castellà sense dubte ja hi és, com ho prova la seva inclusió com a segona accepció del verb en el *Diccionario del español actual* de Seco, Andrés i Ramos (DEA 1999: 3582):

plegar² [...] 1 Terminar la jornada de trabajo. | Goytisolo *Recuento* 51: Continuaron acarreado, y ya era casi de noche cuando el Polit se irguió y, con los brazos en jarras, dijo que a plegar.

2 Cesar en un negocio. | Berlanga *Gaznápura* 168: Bien que se arrepiente de haber dado casi regaladas bandejas de plata... y hasta el sillón de la barbería cuando plegó, al enviudar.

El verb *xafardejar*, «Algú, fer, més o menys malèvolament, objecte de conversa el que sap o creu saber, el que pensa, el que ha sentit a dir, de la vida i dels fets de la gent» (DIEC en línia s.v. *xafardejar*) i «tafanejar» (GDLC en línia s.v. *xafardejar*), és a dir «Exercir algú la seva curiositat en coses que no li haurien d'importar, en afers d'altri» (GDLC en línia s.v. *tafanejar*),¹ equival als verbs *chismorrear*, *chismear*, *cotillear*, *curiosear* del castellà (cf. DCASTCAT 1994: 446, 409, 434). El seu equivalent en el castellà de Catalunya és la forma *chafardear* (cf. Sinner 2004a: 407-410, Wesch 1994: 176, Szigetvári 1994: 9). Martínez de Sousa (1987: 119) menciona el verb en una llista de barbarismes (en parlarem més tard) com a catalanisme que substitueix el cast. *chismorrear*, però aquest verb és només equivalent parcial, perquè també substitueix *curiosear*, el que

1. Curiosament, el DIEC no inclou aquesta segona accepció de *xafardejar*.

segons Wesch (1994: 176) podria ser la motivació semàntica del manlleu.² El verb surt al DEA (1999: 986) amb dues subaccepcions, *cotillear* (en el sentit de *curiosear*) i *chismorrear*. Citacions de Juan Marsé i Luis Goytisolo representen el castellà de Catalunya, però hi ha, a més, una cita de Pedro J. Ramírez del *Diario 16*, fet que posa en qüestió l'opinió dels autors segons la qual es tracta d'un regionalisme. Si bé no hi ha dubte que la procedència de *chafardear* és el català, la citació de Ramírez en prova l'ús fora del territori catalanoparlant. Una altra prova de la considerable extensió del verb és la resposta de Javier Marías en una entrevista amb motiu de la seva elecció per a ocupar un «sillón», el de la R, a la Real Academia Española:

P. ¿Conoce alguna palabra que le haga ilusión ver en el diccionario?

R. Chafardear. Se utiliza en el sentido de enredar, revolver, cotillear... (García 2006: s. pàg.)

A Sinner (2004a: 407-410) hem demostrat que el coneixement del verb és encara reduït i que sembla estar relacionat amb el coneixement del mot *chafardero* com a resultat de l'èxit d'un còmic, *El Reporter Tribulete, que en todas partes se mete*, personatge que treballava en un diari amb el nom *Chafardero indomable* (veg. també Sinner 2004c). En el diccionari *Clave* (1997: 378), només s'hi troba *chafardero* (sust. o adj.) com «chimoso y murmurador», però no el verb que hi correspon. Sembla que l'ús de *chafardear* fora del territori catalanoparlant no coincideix del tot amb l'ús que se'n fa en català i en el castellà de Catalunya, i que els usos només reflecteixen una part de la semàntica del verb català, el que podria estar relacionat amb els usos de *chafardero* (veg. Sinner 2004a: 410-413 i 2004c). Tant *plegar* com *chafardear* i *chafardero* demostren clarament l'actuació del català sobre el castellà, l'èxit del català com a font de manlleus, que sens dubte és un senyal clar de la vitalitat de la llengua catalana.

És clar que el nombre de paraules catalanes usades en la premsa en castellà i en els mitjans de comunicació en general puja enormement si també hi considerem totes aquelles paraules emprades per a denominar realitats dels Països Catalans. Una pàgina de qualsevol diari en castellà on es parli dels castellans o de la normalització lingüística, per exemple, n'és bona prova.

Bon exemple d'una paraula d'origen català i la seva representació als diccionaris de castellà i a la premsa en aquesta llengua és *pagès*, que, a més, exemplifica l'ús paral·lel de la forma original i d'una forma assimilada ortogràficament al castellà: Es troba tant en la forma catalana *pagès*, *pagesos* com castellanitzada, *payés*, *payeses*:

2. Equivalent al terme *préste*. En una visió diacrònica sobre la influència del català sobre el lèxic castellà, Prat (2005: 363) interpreta *préste* com a «element (lèxic) transmès d'un sistema lingüístic a un altre», «malgrat les controvèrsies que ha manifestat la seva significació». Veg. Gómez (1998) per a un recull de definicions del terme al llarg del segle xx.

Los pagesos quieren dar salida al vino (*Mundo Diario*, 15. 6. 1979, cit. Payrató 1985: 120).
Los payeses suavizan sus acciones de protesta (*El País*, Suplemento Cataluña, 6. 4. 1996: 3).

Los payeses celebran que recibirán los 150 millones reclamados a las administraciones (*La Vanguardia*, 4. 9. 1996: 55).

Receta de menestra payesa (Pasta Gallo «Tiburones», produït a Barcelona 1995).

La paraula es troba per primera vegada en el diccionari de la Real Academia Española l'any 1899, si bé no se'n menciona l'origen català:

PAYÉS, SA. (Del b. lat. *pagensis*; del lat. *pagus*, aldea) m y f. Campesino ó campesina de Cataluña y de las islas Baleares (RAE 1899: 754).

Al diccionari manual de 1927, desapareix la indicació de l'etimologia:

PAYÉS, SA. m y f. Campesino ó campesina de Cataluña y de las islas Baleares (RAE 1927: 1464).

L'edició de 1956 suprimeix una part de les informacions etimològiques i canvia y per o:

PAYÉS, SA. (Del lat. *pagensis*) m y f. Campesino o campesina de Cataluña o de las islas Baleares (RAE 1956: 994).

És només l'edició de l'any 1992 que n'indica la procedència del català:

payés, sa. (Del cat. *pagès.*) m y f. Campesino o campesina de Cataluña o de las islas Baleares (RAE 1992: 1552).

Tenint en compte el significat de la paraula, és interessant de veure com aquesta informació bastant òbvia s'ha omès durant tant de temps. Curiosament, a l'edició de l'any 2001, s'hi introdueix un error d'accentuació en l'ètim català:

payés, sa. (Del cat. *pagés.*) m y f. Campesino o campesina de Cataluña o de las islas Baleares (RAE 2001: 1706).

El DEA (1999: 3438) dóna la mateixa informació que la RAE (1992), però n'omet l'origen:

payés, sa. m y f. Campesino. *Referido a Cataluña.*

Al DCATCAST (1995: 903), s'hi especifica que *pagès* és *campesino* i, a Catalunya, *payés*:

pagès, -esa. *adj.* (de la gent del camp) campesino -na, rural, rústico -ca. *Costums page-sos, costumbres campesinas.* [...] || *m f* campesino -na, labrador -ra, labriego -ga, lugareño -ña. | (a Catalunya) payés -esa. [...]

En principi, és curiosa la definició de *payés* com a ‘campesino de Cataluña o Balears’, perquè en moltes de les ocurrences, la paraula fa referència no només als pagesos catalans o balears, sinó als pagesos a Espanya en general. Resulta estranya la citació que acompanya l’entrada al DEA, potser perquè seria tautològica, segons la mateixa definició:

Ortega-Roig *País* 193: Los payeses catalanes, que viven dispersos sobre sus campos de cultivo, construían unas casas típicas llamadas masías (DEA 1999: 3438).

De fet, pot ser que els escriptors de Madrid o Extremadura usin *payés* només per fer referència als pagesos catalans, però no és el cas en la majoria dels exemples extrets de textos escrits per autors de les regions catalanoparlants. D’altres diccionaris tenen una visió distinta de la de la RAE, coincidint més amb els usos reals a Catalunya; així el *Diccionari Bàsic* d’Arimany (1981: 153), que a l’entrada *pagès* dona «payés, campesino», sense més explicacions i amb *payés* com a primera equivalència.

Però també hi ha exemples de catalanismes en d’altres llengües, com ara l’alemany, que són prova de la vitalitat de la llengua catalana. A més de paraules internacionals ja establertes en les llengües d’arreu el món fa molt de temps, com *Majonäse* ‘maionesa’, entrada pel francès, hi ha catalanismes molt més recents. Un bon exemple de manlleu català en alemany és *alloli*. La paraula, escrita a vegades amb <ll>, a vegades amb <l>, però en principi no assimilada a l’ortografia alemanya, apareix en un munt de llibres de cuina i pàgines a Internet (en llengua alemanya), es publiquen receptes d’*Allioli*, també amb noms com *Alliolisauce* ‘salsa allioli’, *Allioli-Knoblauchsoße* ‘salsa d’oli Allioli’, *Allioli Knoblauchcreme* ‘crema d’oli Allioli’, i es ven allioli de marques com ara «Allioli de Chovi». S’ha d’admetre que la majoria de les receptes són molt dolentes, i proposen barrejar maionesa comprada amb all, però el fet és que els alemanys coneixen l’allioli a la Costa Brava o Mallorca, els agrada i el volen fer a casa —i li donen el nom que té en els seus llocs d’estiu a Mallorca, a Lloret de Mar o a Tarragona: allioli. La introducció del mot junt amb el producte és vista, en primer lloc, com a enriquiment cultural.

Després, tenim la *sprachliche Normalisierung* —o simplement *Normalisierung*— en el llenguatge especialitzat de la (socio)lingüística. Es tracta d’una extensió semàntica de *Normalisierung* gràcies a *normalització lingüística* de la (socio)lingüística catalana. És una de les exportacions catalanes de més èxit, es troba en un munt de llengües, començant pel castellà, gallec i basc, un fet que per la seva part ja va atreure l’atenció de la sociolingüística (veg. Kabatek 1995: 25).

Un cas particularment interessant és el d’*autoodi lingüístic*. En català, *autoodi* es va crear a partir de l’alemany *Selbsthaß*, format per l’escriptor jueu Theodor Lessing l’any 1930; apareix quan l’autoestima desapareix, quan per comparació amb els altres s’arriba a la conclusió que són millors, més importants,

etc. Després, el terme va tornar de la llengua catalana a l'alemany, a la terminologia de la sociolingüística. Són bons exemples de la importància —i vitalitat— de la llengua catalana, i ningú no diria que *autoodi* és un barbarisme. És curiós de constatar, però, en converses amb catalans, que s'estimen més els catalanismes en llengües com l'alemany o el francès que no pas en castellà, on sovint els atribueixen connotacions negatives. El mateix es constata quant a les formes estrangeres en català: sembla que són menys criticables, pels catalans, els germanismes, italianismes i gallicismes, per exemple, que no pas els castellanismes. Moltes de les formes catalanes en textos o discursos en castellà demostren clarament que no es tracta de les últimes restes d'una llengua que es converteix d'adstrat en substrat, és a dir, que s'està extingint. D'una banda, hi ha catalanismes antics, establerts en castellà des de fa temps, com són *broca*, *clota*, *colla* o *porche* (Prat 2003: 373). Per l'altra, hi ha un munt de paraules i construccions que abans sembla que no es donaven, o amb una freqüència tan mínima que no mereixien ser comentats en els treballs que s'ocupaven dels catalanismes del castellà. L'aparició de construccions com ara «de una banda ... de otra banda» per «de un lado ... por otro lado» (del cat. *d'una banda ... de l'altra banda*) o «degana» per «decana» (del cat. *degana*) en textos formals, assaigs universitaris, etc., reflecteix molt bé l'ocupació pel català de dominis abans reservats al castellà. Si bé la hispanista Maria Rosa Vila sosté, en entrevistes a la premsa, que la varietat del castellà de Catalunya «está en una situación de cambio permanente por la ampliación del uso del catalán» (Bach 2001: 43), cal remarcar que malgrat totes les impressions subjectives, mentre no es realitzin estudis longitudinals, no s'ha de parlar de l'existència de diferències generacionals (veg. Sinner e.p.). Segons Vila, però, a Catalunya hi ha dos grups molt diferenciats de parlants del castellà:

Los mayores de 30 ó 35 años hablan un castellano con menos interferencias. Los menores de esta edad, que han estudiado con la inmersión lingüística en catalán, utilizan muchas más estructuras del catalán al hablar en castellano (Bach 2001: 43).³

Amb aquest tipus de declaracions, però, es transmet a la premsa, i consegüentment a tot Espanya, que la normalització del català provoca noves interferències, fet quealsevol lector no expert en lingüística interpretarà com a prova que l'auge del català implica, necessàriament, un recés de la qualitat del castellà dels catalanoparlants. Així augmenta la ira contra el català i la seva normalització i es contribueix al mite que el castellà s'està perdent als Països Catalans (veg. Sinner e.p.). A més, aquest tipus de notícies a la premsa després arriba a ser generalitzat i exagerat com a prova que el castellà a Catalunya està en perill d'extinció, que hi ha una persecució lingüística, etc. Tant com els ca-

3. De fet, tampoc no manquen autors que creuen que és a l'inrevés, que estudiar català ajuda a distingir millor les dues llengües.

talanoparlants culpen el castellà d'envair la seva llengua, no paren les crítiques a la normalització, vista com perniciosa per al castellà. Les informacions positives, com ara el fet que la immersió lingüística afavoreix el rendiment escolar dels alumnes, i també dels alumnes de llengua materna castellana (veg. *Avui* del 30 d'octubre de 1997: 20), es callen molt sovint. Tampoc no sembla tenir-se en compte, en criticar la situació sociolingüística, que mai no hi havia hagut tants catalans que escrivissin i llegissin la seva llengua materna, com tampoc no hi havia hagut mai tants catalanoparlants amb coneixements tan bons del castellà com a l'actualitat.⁴

L'opinió que el castellà es troba en una situació particularment difícil a Catalunya i que és amenaçat pel català és bastant difosa entre els espanyols: 31% dels espanyols pensen que, actualment, parlar castellà a Catalunya causa problemes, però només el 6% dels catalans pensa que és així. Ho diu Vega (2001: 144):

El 64% [de los españoles] considera que existen pocos o ningún problema para hablar castellano, mientras que un 31% aprecia grandes dificultades. Éstas son más evidentes para quienes no las han vivido de primera mano, es decir, para los que nunca han estado en Cataluña. Los que han establecido en algún momento su residencia en ella, son los que en menor medida perciben la existencia de problemas (23%).

La sensació que es provoca a l'exterior naturalment està relacionada amb les coses que es diuen als mitjans de comunicació. Notícies poc creïbles, com ara que a Catalunya hi ha escoles on no s'ensenya castellà —sembla que no es distingeix entre classes *de* castellà i *en* castellà— arriben fins i tot a la premsa estrangera. Al *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, per exemple, diari el corresponsal del qual, Paul Ingendaay, informa des de Madrid (veg. Ingendaay 2006). Els que escriuen sobre la situació suposadament tan anticastellana aparentment es basen en la premsa espanyola de tendència anticatalana quan parlen de la desintegració del castellà a Catalunya, de la repressió dels castellanoparlants, etc., però no sembla que hagin llegit les lleis de normalització lingüística, o que hagin viatjat a Catalunya per verificar si és veritat el que diuen aquells que copien (veg. Sinner e.p.). Fins i tot en un diari com *El País*, es pot llegir, en la mencionada entrevista a Javier Marías, i com a reacció a la seva afirmació que el castellà es parla cada cop pitjor, si «todo esto [tiene] que ver con la política de enseñanza bilingüe que desde hace tiempo se imparte en algunas comunidades autónomas» (García 2006).

4. En acabar el segle XIX, sembla que només les persones de les capes socials més altes i més cultes tenien competència del castellà estàndard, i que encara hi havia poblacions on gairebé no s'entenia el castellà (cf. Kailuweit 1997: 251-258). S'estima que abans de la Guerra Civil el 75% de la població de Catalunya era catalanoparlant, el 20% dels catalanoparlants no sabia parlar castellà i el 5% pràcticament no entenia el castellà (Hernández 1998: 66). La situació actual és ben distinta, i particularment entre els més joves. Ja el 1997, el 99% dels estudiants entén el català, més del 99% el parla, el 95% el sap escriure (*El País*, 22 d'abril de 1997), i no sembla fàcil trobar estudiants que no sàpiguen entendre, parlar i escriure el castellà.

El problema de la percepció del que passa amb el castellà a Catalunya també té a veure amb la percepció del castellà que s'hi parla, i amb la presentació de les particularitats del castellà dels catalans. Per a molts crítics del bilingüisme, només hi ha un pas, amb la constatació que el castellà dels catalans és ple de «barbarismes» —com diuen els catalans mateixos—, a la proclamació de la mort del castellà per invasió i anihilació consecutiva per part del català. Sembla, però, que la mala reputació del castellà dels catalans té a veure sobretot amb l'autorepresentació i projecció exterior. La primera qüestió seria: Realment parlen tan malament el castellà els catalans? S'ha demostrat que molts dels elements del castellà de Catalunya generalment classificats d'interferències del català no són resultats de la influència actual del català, sinó que es tracta d'elements integrats fa temps en el castellà d'aquesta regió (Sinner 2004a, Sinner e.p.). En estudis actuals realitzats a les universitats catalanes, però, fins i tot elements com *bueno* o *clar*, integrats totalment i des de generacions en els registres col·loquials del català, es consideren interferències i, per tant, errors que cal eradicar. La segona qüestió seria, doncs: Per què es parla tant de les interferències, dels barbarismes, dels errors? Els catalans pateixen un tipus d'inseguretats lingüística inculcada des de petits, fins a l'extrem d'un tipus de comportament que vaig denominar paranoia lingüística: el «defecte» de veure catalanisms en castellà i castellanisms en català pertot arreu i on no n'hi ha. Eviten paraules o estructures perfectament correctes per por de fer un error, i correctors lingüístics, per exemple, substitueixen, sistemàticament, paraules coincidents en castellà i en català en textos que han de corregir per evitar que ningú pugui pensar que tenen influències de l'altra llengua (veg. Sinner 2004a, Sinner 2005a, Sinner e.p.). El castellà se'ls presenta com una cosa negativa —el que més han de témer en parlar català és cometre castellanisms. No estem gaire lluny de l'autoodi ja mencionat, però dirigit a tot allò que és castellà. Si pensem en el fet que gairebé tots els catalans són bilingües, hem de concloure que és un moviment en massa, cosa que pel que fa als informants de l'estudi és generalitzable almenys entre els parlants que tenen el castellà com a llengua dominant a la feina. Sembla que la història de la convivència de les dues llengües és la primera explicació de la reputació tan dolenta que tenen els catalanisms del castellà i els castellanisms del català. La història de la repressió del català i la ira contra tot el que era català, incloent els catalanisms, expliquen bé el rebuig dels catalanisms, perquè dir que parlar català equivalia a no tenir cultura va interessar durant molt de temps. Tot el que era català s'arraconava, i també el vocabulari. Els catalanisms eren raó de burla. D'altra banda, la lluita contra els castellanisms s'explica amb la resurrecció del català, amb la necessitat de refer la llengua, de purificar-la, de netejar-la d'elements que no harmonitzin amb el geni de la llengua catalana. El problema radica en el fet que no tot el que s'origina en castellà automàticament no harmonitza.

Les lluites de molts decennis, de tot un segle, contra la invasió de mots o formes del castellà ens han deixat, en català, un gran repertori de paraules per a

denominar-los i una gran confusió en els parlants, que no saben com els han d'entendre o si se'n poden servir: castellanismes, castellanades, barbarismes, vulgarismes, etc. —la llista és llarga. I no tan sols és un problema com s'han d'entendre aquests termes quan s'apliquen al castellà. També hi ha dubtes sobre la denominació de les influències d'altres llengües. Es fa una gran diferència entre castellanismes i aportacions d'altres llengües modernes. Comprendre millor el tractament que reben els elements no catalans en català, els estrangerismes, els manlleus, és important perquè són una de les vies que hi ha d'augmentar el lèxic, i, per tant, constitueixen un criteri essencial de la vitalitat d'una llengua (veg. *infra*). Debate la terminologia és una part de les ciències que només hauria d'ocupar un mínim de temps i espai, i segurament és per això que moltes revistes científiques ja no publiquen articles sobre la terminologia de la seva àrea de treball. A vegades, però, és necessari. Quan els termes usats revelen aspectes fonamentals de la situació sociolingüística, és justificat ocupar-se d'ells.

El terme que més destaca és *barbarisme*. Vull començar la qüestió de l'ús de barbarisme i com denominar les influències d'altres llengües amb un episodi que podria semblar merament anecdòtic, però que és simptomàtic dels problemes tractats aquí. Fa deu anys vaig escriure la tesina de llicenciatura sobre el castellà parlat a Catalunya (Sinner 1996). El tema central va ser la freqüència d'ús d'una sèrie de construccions que existeixen tant en català com en castellà, i que tenen una freqüència més alta en el castellà de Catalunya que no pas en la resta de varietats d'aquesta llengua, com les perífrasis verbals *tener que* i *haber de*. Els resultats de l'estudi quantitatiu es van publicar en una revista alemanya (Sinner 1998), en un article on es va deixar ben clar que no és justificat classificar qualsevol element atribuïble a una influència del català com un error; en el cas de les perífrasis verbals, això és ben visible, perquè tant *haber de* + infinitiu com *tener que* + infinitiu són estructures perfectament possibles en castellà. Va ser una gran sorpresa descobrir la classificació de l'article al catàleg de la biblioteca de la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona (<http://www.upf.edu/bib/>):

SIGNATURA	PC4582.C38 S56 1998
AUTOR	Sinner, Carsten
TÍTOL	Frequenzuntersuchung [sic] zum Nachweis sprachlicher Interferenzerscheinungen am Beispiel der katalanischen Varietät des Kastilischen / Carsten Sinner
PUBLICAT	[Frankfurt] : Vervuert, 1998
DESC. FISICA	P. 5-25
NOTA	Separata de: Iberoamericana, 22. Jahrg. Nr. 1 (69), 1998
MATÈRIA	Castellà – Barbarismes
MATÈRIA	Català – Influència sobre el castellà
TÍTOL SECUN.	Iberoamericana : Lateinamerika, Spanien, Portugal

A més de l'error ortogràfic en el títol de l'article, el que més estranya —o, més encara, escandalitza— és l'entrada «MATÈRIA Castellà – Barbarismes».

En l'article es diu expressament que no tots els catalanismes són errors i que no és justificat parlar de *barbarismes* per referir-se a aquests elements. Al catàleg, podria haver-s'hi posat *interferència*, *freqüència*, *influència lingüística*, qualsevol cosa (més) neutra. Però hi diu *barbarisme*, que «evoca 'barbaritat', i per tant infracció, destrucció, pecat de lesa llengua» (Royo 1991: 115), i que insinua que el meu article tracta sobre això, ben al contrari del que realment diu. L'ús de *barbarisme* com a terme de la lingüística es desaconsella des de fa temps. Segons Royo (1991: 115), la paraula mateixa és una trampa semàntica i de poc rigor filològic, i els prejudicis associats al terme *barbarisme* porten Solà (1985: 6) a criticar-ne l'ús tot remarquant que resulta «còmode i agressiu, tal com interessa» als que se'n serveixen. Payrató, parlant dels «-ismes tradicionals» *estrangerisme*, *barbarisme* i *solecisme*, explica (1985: 54s):

Els termes, especialment *barbarisme*, han sofert un procés de degradació, en dos sentits. Per una banda, a causa de la vaguetat ja apuntada de les definicions, han patit una inflació exagerada. El *barbarisme*, per exemple, és el calaix de sastre on va a raure tota una nebulosa de fenòmens: les faltes d'ortografia, les accentuacions errònies, la pronúncia original de noms estrangers quan hi ha un equivalent en la llengua, els vulgarismes, estrangerismes, arcaïsmes, l'ús 'indegut' de paraules... Un barbarisme és qualsevol 'cosa' (lingüística) no qualificable de *correcta*.

La degradació, però, també ha vingut per una altra banda: la de barrejar en l'anàlisi prejudicis de tot tipus. El barbarisme és *més* que una incorrecció: és un *vici*, que com a tal, cal descobrir, anunciar i exterminar. Les connotacions d'aquests termes, fruit d'actituds determinades (quant a la *puresa* i *degradació* de la llengua), no són les més adequades per encabir-los dins d'estudis lingüístics.

No és fàcil definir què és un modisme o un error, un vulgarisme o solecisme, i segons Solà (1985: 6), potser és precisament per això que *barbarisme* s'usa

com a 'sinònim de gairebé tot allò que, sigui pel motiu que sigui, no és *correcte*', sense comptar, encara, que la mateixa paraula 'correcte' està tan freturosa de definició com la que es pretenia definir.

Escarpanter (1989: 92s) remarca que la classificació exacta d'alguns elements pot resultar difícil perquè, per exemple,

[los] vulgarismos pueden ser, a la vez, barbarismos, solecismos, arcaísmos, etc. [...] A su vez, existen barbarismos, extranjerismos o solecismos que —aunque también son empleados por personas de poca cultura— no son verdaderos vulgarismos, porque se encuentran incluso en la lengua culta como resultado de algún descuido ocasional.

De fet, les definicions de *barbarisme*, *vulgarisme* i *solecisme* de la majoria de diccionaris permeten classificar molts fenòmens en més d'una categoria; això sorprèn una mica si tenim en compte que la univocitat és o hauria de ser, precisament, una de les exigències més importants en un terme, sigui en la lingüística, sigui en els altres llenguatges especialitzats (cf. Sinner 2004a: 48-51,

Payrató 1985: 54, 210). És curiós, doncs, constatar que *barbarisme* encara és un descriptor —etiqueta— bastant usual en els diccionaris consultats, i que, a més, surt al títol d'un bon nombre de llibres d'estil i de dubtes de llenguatge, de diccionaris, etc. Molts d'aquests títols són molt actuals o es van publicar fa pocs anys: hi ha un bon nombre d'obres que porten *barbarisme* al títol publicades des dels anys 90 del segle passat fins avui: Tubau 2001, Badia 2000, El Periódico 1998, Franco/Nadal 1998, Paloma/Rico 1997, Bolta 1993, etc. Es veu que els debats sobre la poca aptitud del terme *barbarisme* no han pogut eradicar-ne l'ús en obres lingüístiques o de divulgació.⁵

Tenint en compte tots els problemes que implica l'ús de *barbarisme*, com s'explica, doncs, la classificació en el catàleg? Un factor en deu ser que *barbarisme* és un element introduït en els diccionaris fa molt de temps, conegut pels parlants com a etiqueta lexicogràfica. El problema de la terminologia emprada en la lingüística és precisament que funciona de guia per a les persones no especialitzades, alumnes, estudiants i qualsevol que se serveixi de diccionaris o gramàtiques o qualsevol altra obra de consulta sobre la llengua. Se sap que els catalans s'orienten molt cap a la norma, els diccionaris, desconfiant bastant dels elements del seu ideolecte (Sinner 2004a: 607-610), i això fa que l'impacte d'aquesta terminologia sigui encara més fort. Per tant, des de la perspectiva d'un bibliotecari, *barbarisme* seria justificat com a marcador que facilita la recerca al catàleg. No ho és, com s'ha vist, des de la perspectiva del lingüista.

Són nombrosos els usos de *barbarisme*, tant en castellà com en català, i el terme s'aplica a fenòmens ben distints —morfològics, lèxics, semàntics, fonètics, etc.⁶ Hi ha, però, un ús que destaca en català: l'aplicació de *barbarisme* com a sinònim de *castellanisme*. Bruguera (1984: 41) diu que «Quan parlem dels barbarismes del català, gairebé inevitablement pensem sempre en els castellanismes», observació que deu estar relacionada amb el fet que els castellanismes constitueixen el fenomen d'influència lingüística més notori del català. Lorente (1993: 279) opina que la majoria de barbarismes en català són interferències del castellà,⁷ però sembla que els castellanismes simplement reben aquest descriptor amb més freqüència que no pas els elements d'altres llengües. Potser precisament per aquest ús en català, també en el castellà parlat als Països Catalans el terme *barbarismo* s'empra quasi sempre com a sinònim de *catalanismo*. Mentre que en català l'ús de *barbarisme* per *castellanisme* és generalitzat, sembla que en castellà són particularment els catalanoparlants els que

5. L'aparició d'aquests títols segurament també té a veure amb el fet que aquestes obres reben la plena acceptació dels parlants, provat per les bones vendes que assolixen, tot i que el valor pràctic dels diccionaris de barbarismes es considera mínim (Lorente 1993: 278-279).

6. La procedència d'aquest problema es fa visible en una anàlisi de l'evolució del terme del grec al llatí i del llatí a les llengües romàniques (veg. Sinner 2004b).

7. Lorente considera els registres de la llengua com elements que compliquen la descripció dels diccionaris de barbarismes, i pregunta, entre altres coses, «si la majoria de barbarismes en català són interferències del codi castellà, són diccionaris bilingües o monolingües?» (1993: 279).

classifiquen els catalanismes del castellà com a *barbarismes*. Deu ser el resultat del debat tan animat que hi ha hagut durant les últimes dècades sobre la influència «perniciosa» del castellà sobre el català i, de manera menys marcada, tocant a la influència catalana sobre el castellà que es parla als Països Catalans.⁸

Paraules com *interferència*, *barbarisme*, *catalanisme*, *catalanada*, *castellanisme* i *vulgarisme* fa temps que formen part del vocabulari de tots els parlants catalans, cosa que es pot explicar amb l'ensenyament generalitzat del català, els intents de netejar la llengua dels castellanismes, d'una banda, i amb els intents més organitzats de reduir les influències catalanes en el castellà des de la introducció del català com a llengua de l'ensenyament. Ara bé, s'ha de remarcar que no sempre queda clar com entenen aquestes paraules els parlants —i potser els professors mateixos.

A les entrevistes que vaig realitzar a Barcelona l'any 1999 amb professionals de la llengua (veg. Sinner 2004a),⁹ hi havia, una vegada i una altra, casos en què l'ús de termes com ara *vulgarisme* o *barbarisme* semblava totalment arbitrari, com es veu en el següent exemple extret d'una entrevista amb un traductor, assessor literari i guionista que considera que la construcció *picar a màquina* és un vulgarisme, col·loquialisme, una barbaritat, un barbarisme:

- B05/10: No, el/ el/ el vulgarismo de 'picar el texto a máquina' no es/ no es correcto pero bueno. Que se entiende.
 A: ¿Pero se diría?
 B05: Sí. Bueno siempre sería 'pasar el texto a máquina' o 'escribir el texto a máquina', 'picar' es/ es muy coloquial de secretarias.
 A: Mh.
 B05: Pues fíjate que todas las secretarias te dicen 'ya/ ya/ ya te lo pico' ¿no?
 A: Ajá.
 B05: Pero <riendo> es, una barbaridad, formalmente ¿no? Pero que se entiende. Es un barbarismo.

La terminologia i la interpretació dels termes en la conversa quotidiana reflecteixen, com és natural, l'ús que es fa d'aquests termes a l'ensenyament de la llengua a les escoles i a les universitats. Els professors, per exemple, naturalment se serveixen de les terminologies que troben als llibres de text i que van aprendre durant la formació escolar i universitària. La terminologia reflecteix,

8. Durant el Col·loqui de Budapest es va defensar més d'una vegada que la influència del castellà sobre el català és perillosa perquè es nota menys que la influència d'altres llengües. Cal dir que aquest tipus de judicis no hauria de formar part del discurs d'un lingüista, aquesta posició és altament contradictòria perquè si un element no es considera estrany és precisament perquè harmonitza aparentment amb el geni de la llengua.

9. Es tracta de 20 entrevistes realitzades amb professionals de la llengua amb una cultura i formació superiors a la mitjana: professors, traductors, correctors d'estil, lingüistes, etc.; tots poden ser considerats multiplicadors d'usos lingüístics individuals. Cf. Sinner (2002, 2004a) sobre la selecció dels entrevistats per àrees laborals, edat, sexe i les característiques del corpus. Una part del corpus és accessible a l'internet (Sinner 2001).

a més, l'ús als debats sobre la influència lingüística en la premsa, ràdio, televisió, sigui quina sigui la direcció de la influència tractada en cada moment. Aquests usos reflecteixen, per la seva banda, els que es troben en la bibliografia pertinent. Un bon exemple n'és l'ús de *barbarismo* al diari *La Vanguardia*, en un article sobre «El castellano catalán», on es llegeix:

Una de las características del castellano que se habla y escribe en Cataluña es la presencia de barbarismos procedentes del catalán debido a la estrecha convivencia de ambas lenguas (Bach 2001: 43)

Un altre exemple n'és l'ús de *catalanismo* com a sinònim només d'«element procedent del català», i no d'«element típic del castellà parlat a Catalunya», com es troba en la resposta del lingüista Alberto Blecua, catedràtic de Literatura Española de la Universitat Autònoma de Barcelona, en una entrevista sobre l'existència d'una varietat del castellà a Catalunya, on menciona, entre les peculiaritats d'aquesta varietat, «las [características] fonéticas y los catalanismos sintácticos, al pasar al castellano estructuras propias del catalán» (Bach 2001: 43). Normalment, a Catalunya en parlar de la influència catalana al castellà, no es fa una diferència nítida entre catalanisme, en el sentit d'«element del català integrat en el castellà» (o sigui, manlleus), i elements del català usats per interferència, considerats un error, etc. Això fa que qualsevol cosa denominada catalanisme tingui la connotació d'error, de transgressió de la norma. En un curs de «Castellà Llengua A» —és a dir, de castellà normatiu— a la Facultat de Traducció i Interpretació de la Universitat Autònoma de Barcelona, l'any 1993 es va explicar que *colmado* és un catalanisme. La conclusió que *colmado* és el resultat de la influència del català era automàtica. Ni el professor ni els alumnes van reparar en el fet que, en català, aquesta paraula no existeix, o només com a castellanisme en lloc d'altres paraules catalanes. Anys més tard, quan treballava sobre el contacte lingüístic entre català i castellà, vaig comprovar que Corominas (1980: 270) sosté que «En el castellano local de Barcelona se introdujo h[acia] 1915 en el sentido de 'tienda de comestibles' (algunos la emplean, aun en catalán, en lugar del tradicional *adroguería*)» i que segons Moliner (1991: 671) a Catalunya és usat amb el significat de «tienda de comestibles». És, per tant, justificat interpretar *colmado* com a catalanisme, però no com a influència del català (cf. Sinner 2004a: 328-336). La interpretació de *catalanismo* com a «element usat al castellà de Catalunya» és encara una excepció: per als parlants, un catalanisme és resultat de la influència catalana, és un barbarisme, és una cosa que s'ha d'evitar. De la mateixa manera, en les classes de català s'aprenen sistemàticament els elements que es consideren castellanismes —barbarismes— i que per tant s'han d'evitar en parlar català, i la conseqüència natural és que es fa una equiparació automàtica entre «element del castellà» i «incorrecció». El problema són els manlleus i els casos de convergència lingüística, com encara haurem de veure.

Igualment a les entrevistes del corpus es constata una clara tendència d'equiparar *barbarisme* amb els castellanismes del català, i per extensió amb els catalanismes del castellà. Cal mencionar també que, generalment, es fa una diferència entre *catalanisme* i *catalanada*. *Catalanada* es considera una forma més col·loquial, per part d'alguns dels informants, però sobretot té connotacions encara més negatives: hi ha una valoració negativa o despectiva afegida en el cas de la terminació en *-ada*. Probablement, l'ús de la paraula *catalanada* en el castellà de Catalunya s'explica amb l'avantatge comunicatiu d'aquesta paraula que permet distingir paraules o estructures considerades errors en castellà dels fenòmens admesos per la norma del castellà que són d'origen català (com *peseta* o *capicúa*) o en textos escrits, que són considerats, pels informants, com a domini de la llengua normativa; a més, podria ser motivat per la possibilitat d'interpretar *catalanisme* com a sentiment nacionalista, com es veu en el següent extracte de l'entrevista amb B05 (veg. Sinner 2004a: 314):

- B05/34: Catalanada es una expresión, oral o sea, es un error que cometes hablando. Catalanismo es un sentimiento nacionalista.
 A: Mh.
 B05: Noo exactamente nacionalista. Un sentimiento <...> deeee, cariño, de aprecio hacia tu tierra.
 A: Mh. O sea un anglicismo es una palabra inglesa en español, y un catalanismo, no es, la palabra catalana.
 B05: <...> Aquí en concreto, eeh eh es así. <...> Sin embargo tienes razón, o sea catalanismo se entendería por anglicismo igual. Pero catalanismo lo mencionas aquí, es lo que está vendiendo ahora Pujol/ eh Pujol, Maragall.
 A: Mh.
 B05: Para las elecciones. Está vendiendo el sentimiento catalanista o sea, ahí ha perdido/ es una de esas, expresiones que ha perdido su valor real para, tener una connotación política, y esa es la que cuenta en la actualidad o sea si poones, catalanismo, se entiende, por eeeeeh <...> sentimiento político.

Potser això mateix és el motiu de l'autocorrecció de l'informant B11, que, a més, prefereix usar *catalanada* en lloc de *catalanisme*, tot i mantenir que no hi ha cap diferència entre les dues paraules:

- A: Mh. ¿Y [como se llama] una palabra catalana [usada en castellano]?
 B11/29: Un catalan/ una catalanada.
 A: ¿Cuál es la diferencia de catalanada y catalanismo?
 B11: Es lo mismo. O sea/ es lo mismo.

Sigui quina sigui la raó de l'ús de *catalanada* en els diferents contextos i per diferents parlants, el mot permet, sense dubte, expressar millor la realitat de la vida quotidiana catalana en què les dues llengües es troben en contacte permanent, el que necessàriament s'ha de reflectir en ambdues llengües. Un fet molt interessant des de la perspectiva de l'estudi de les influències del català sobre el castellà és que hi ha una equiparació de *catalanada* i *catalanisme*, per un

costat, i de *castellanada* i *castellanismo*, per l'altre, en el castellà de les terres catalanoparlants, perquè en castellà les dues formes acabades en *-ada* es consideren catalanismes (cf. Sinner 2004a: 311-314). En el següent exemple, l'entrevistada B06, filòloga, traductora i correctora, equipara els catalanismes (o «catalanades») amb els barbarismes i remet a l'ús de la paraula catalana *barbarisme* com a origen de l'ús de *barbarismo* en castellà per a denominar els catalanismes. A més, declara, no gaire convençuda, que no hi ha cap diferència entre els termes:

- B06/33: Catalan/ nnismo/ catalanad/ yo digo catalanada pero esto es muy coloquial. <...> Pues catalanismo. O barbarismos.
 A: ¿Cuál es la diferencia entre catalanada y catalanismo?
 B06: Yo diría que catalanada es más coloquial.
 A: Mh.
 B06: No escribirías, catalanadas. <risa> Aah, barbarismos. Ah pero los barbarismos son del/ del castellano en catalán. <...> Bueno igual un barbarismo también. Es lo mismo.

El següent apartat de l'entrevista amb B16/33—34, traductora, és un altre bon exemple de la tendència de fer una diferència entre distintes llengües i denominar *barbarismes* només els castellanismes:

- A: ¿Cómo se llama, una expresión, un vocablo, o giro propio de, la lengua catalana/ digo catalana porque nos ha salido varias veces/
 B16/33: <riendo> Sí.
 A: ¿En el castellano por ejemplo?
 B16: Barbarismo.
 A: ¿Cómo se llama una palabra francesa?
 B16: Eeeeh un galicismo.
 A: ¿Y una alemana?
 B16: ¿Francesa alemana?
 A: Alemana en el castellano.
 B16: <...> Ah germanismo.
 A: ¿Y una portuguesa?
 B16: <...> Uuuuuh, ni idea. ¿Lusismo?
 A: ¿Y la catalana por qué barbarismo?
 B16: Eeeeh, catalanismo. <risa>
 A: ¿Por qué habías dicho barbarismo?
 B16: Supongo porqueeee, cuando estamos/ <...> ya porque es al revés. Eeeeh las palabras/ o sea un giro español en lengua catalana, es, barbarisme.
 A: Aah.
 B16: En catalán.
 A: Ejé.
 B16: Y me ha salido, directo. Pero es al revés.
 A: Y un barbarisme, ¿qué es?
 B16: Pues eso, l/ lo mismo que un catalanismo en la lengua castellana, unnnn, españolismo, en, lengua catalana.
 A: Sí.

- B16: Sería un barbarisme. Por ejemplo, en vez de decir, eeeeh, 'rètol', deeee/ cómo/ ¿cómo se diría? Ahora no lo sé. 'Rètol' es lo/ lo correcto. <risa>
- A: ¿Rótulo?
- B16/34: <...> 'Ròtul', por ejemplo.
- A: Ejé.
- B16: Eso sería barbarisme.
- A: O sea, ¿un anglicismo también sería un barbarisme? <pausa de tres s.> Si digo, por ejemplo, 'feeling', en catalán.
- B16: El 'feeling'.
- A: ¿Lo llamarías barbarisme?
- B16: No.
- A: O sea que barbarisme/
- B16: Es que está entre comillas.
- A: Pero es siempre entre las dos lenguas/
- B16: Sí. Yo lo he oído siempre entre las dos lenguas.
- A: Ejé.
- B16: No lo he oído de otros idiomas o de/

L'entrevistada explica la tria de la paraula *barbarisme* per a denominar «un vocablo, o giro propio de la lengua catalana» (en castellà) amb el fet d'haver emprat el terme usat, segons ella, normalment per a la influència inversa: «un giro español en lengua catalana, es, barbarisme» (B16/33). Al corpus hi ha molts casos com aquests dos que demostren clarament que l'equiparació de *castellanisme* i *barbarisme* és gairebé automàtica, i que l'ús de *barbarisme* també per a la influència inversa sembla lligat a la pràctica d'equiparar *castellanisme* amb *barbarisme* a l'ensenyament del català. En el grup de control madrileny —on també es van realitzar 20 entrevistes— no es constata l'equiparació de *catalanisme* i *barbarisme*. Això confirma la hipòtesi de la importància de l'ensenyament, els llibres de text, diccionaris, etc., per l'expansió o l'èxit del terme *barbarisme*.

Crida l'atenció que en l'ús de la terminologia emprada per a denominar els elements no catalans es faci una diferència entre el castellà i les altres llengües, perquè, normalment, els manlleus es consideren part dels processos que pot usar una llengua per a augmentar la seva expressivitat i el vocabulari. Hi ha llengües ben vives amb una quantitat de paraules d'origen estranger que supera fàcilment el nombre de mots heretats (Hjelmslev 1966: 91), com és el cas de l'albanès, que «no tendría más de 600 palabras ajenas al fenómeno del préstamo» (Chiodi/Loncón 1999: 167), fet que prova que la quantitat de manlleus no necessàriament té a veure amb la vitalitat d'una llengua, si bé naturalment no tots els manlleus són iguals quant a la importància en la llengua receptora o a la posició que arriben a ocupar (Chiodi/Loncón (1999: 172). Com diuen Chiodi/Loncón (1999: 172),

no está demás insistir nuevamente en que más allá de su posición relativa, un altísimo porcentaje de las palabras de cualquier lengua se origina total o parcialmente fuera de ella.

No hi ha, tècnicament parlant, diferències entre un manlleu anglès i un del castellà quant al seu «valor de vitalitat». Els manlleus no assimilats són el procés que equival a menys vitalitat, entre tots els processos de neologia, i una mica més orientat cap al pol de més vitalitat hi són els manlleus adaptats: Bayà *et al.* (2000) consideren que, en comparació amb els processos genuïns del sistema d'una llengua que utilitzen els seus propis recursos per a la creació de noves unitats, el pol de vitalitat mínima és constituït pels manlleus sense adaptació. No s'hauria de fer, per tant, diferència entre castellà i anglès, sobretot si tenim en compte que en la neologia planificada, en els llenguatges tècnics, etc., els anglicismes són molt més nombrosos que no pas els castellanismes. Bayà *et al.* (2000) determinen un percentatge del 57,6% d'anglicismes, 15,94% d'elements del francès i només 10,86% del castellà en la neologia planificada, i un percentatge del 54,21% d'anglicismes, 21,75% de castellanismes i 11,39% de gal·licismes en la neologia espontània!¹⁰

Els exemples del corpus demostren que l'ús que fan de *barbarismo* els parlants per a denominar els catalanisms no respon necessàriament a un sentiment de menyspreu de la llengua catalana, perquè mitjançant les preguntes els feia explicar sempre el perquè de les seves paraules. Tampoc no és el cas dels usos de *barbarisme* per a denominar els castellanismes, perquè és, simplement, el terme usat més sovint per a denominar elements no catalans, i com que els elements més nombrosos entre els no catalans es diu (i erròniament) que són castellanismes, hi ha una tendència en principi ben lògica de fer l'equiparació de *barbarisme* i *castellanisme*. Hem de diferenciar, però, entre el que fan els parlants com a individus, que fan servir la terminologia que coneixen, que els professors van posar a la seva disposició, que van aprendre amb els llibres, etc., i una postura supraindividual, col·lectiva, que es reflecteix en la terminologia de l'ensenyament, de la ciència, de la premsa, etc. Els usos col·lectius són la manifestació de les actituds dels parlants com a grup, com a membres de la seva comunitat de comunicació, i és, per tant, el testimoni de la perspectiva del conjunt de parlants d'aquesta comunitat. Sempre es diu que una llengua és una cultura, és una manera de veure les coses, de comprendre el món, i que és una expressió única d'un poble. Hi ha mots considerats una expressió particularment clara de la «idiosincràsia» d'una llengua i d'un poble sencer, com és el cas de la *saudade* dels portuguesos, la *Gemütlichkeit* dels alemanys, l'*esprit* dels francesos i fins i tot el *seny* dels catalans, per cert paraules considerades no traduïbles i, per això, objecte de manlleu. Si una cultura, una manera de veure

10. No s'entén, per tant, per què en un dels resums del programa del Col·loqui de l'AILLC a Budapest figuri que «Els manlleus, que procedeixen gairebé tots del castellà, no es limiten al lèxic, sinó [existeixen també?] a la fonètica —eliminant, per exemple, les consonants sonores— i a la morfologia, cosa molt greu [!] [...]» (Anguera 2006: 14). A més de pretendre que els manlleus procedeixen gairebé tots del castellà, l'autora fa valoracions («cosa molt greu») no pròpies de textos científics.

les coses, de sentir-les, es reflecteix en les expressions de la seva llengua, en les dites, les frases fetes, etc., això significa que també es manifesta en la seva manera de denominar les influències d'altres llengües. Si les paraules fan percebre una mica la manera de pensar dels seus parlants, no podríem pensar el mateix de l'existència de terminologia lingüística que fa una diferència tan decisiva entre unes llengües i les altres? Potser hauríem de dir que és «simptomàtic» de la situació sociolingüística l'ús gairebé exclusiu de *barbarisme* per a denominar els castellanismes. Cal preguntar, però, si és el reflex d'un estat actual o anterior, ja que la situació als territoris de parla catalana no és com era als anys 70 del segle passat, i si és justificable mantenir el tracte visiblement diferenciat que reben els elements procedents del castellà.

Avui existeix una norma catalana, i almenys a la llengua escrita hi ha fronteres ben establertes entre allò que és català i allò que és castellà. El contacte de llengua, però, té lloc sobretot en el nivell oral, i de fet és a la llengua oral informal i en aquells medis escrits molt a prop de l'oralitat on se'n troben més dels suposats barbarismes (veg. Wieland 2006, Wieland e.p., Sinner/Wieland e.p.).¹¹ És ben difícil operar amb la norma prescriptiva com a punt de referència per determinar quins elements poden considerar-se infraccions de la norma, interferències, etc. de la llengua parlada, i no tot el que no es troba als diccionaris i gramàtiques és incorrecte. És, a més, particularment el domini del català parlat el menys considerat en la norma prescriptiva. Encara falten estudis de la llengua parlada, sobretot en contextos menys formals, per a delimitar el que és constitutiu del català oral i el que respon a interferència o als idiolectes dels individus i no pot ser generalitzat (veg. Sinner 2005b). A més de la falta de documentació bibliogràfica, el que més dificulta l'anàlisi de la interferència del castellà en el català i a l'inrevés és l'existència d'estructures o expressions paral·leles entre català i castellà en conjunt amb el fet que en català siguin considerables les divergències entre l'oral i l'escriptural (cf. Payrató 1990: 65-120). La continuïtat d'un fenomen lingüístic al llarg d'unes quantes generacions permet treure conclusions sobre la integració en el sistema; la tradició lingüística, però, es reproduïx en situacions concretes, i com que les seves característiques constitutives són úniques, irrepetibles, no hi pot haver perpetuació sense variació, cosa que implica que la variabilitat és una característica substancial de qualsevol tradició o norma (veg. Fasske 1980: 151). Això significa que no hi ha una llengua viva sense desviacions de la norma, que la vitalitat també es demostra amb les influències d'altres llengües.

Existeixen, a la llengua oral, sobretot als registres informals, elements considerats incorreccions, segons la norma prescriptiva, però que sens dubte for-

11. Cal mencionar, en aquest context, que els llenguatges juvenils, els missatges curts alemanys, etc., tampoc no reben el vistiplau dels vetlladors de la norma alemanya, però que ningú no diria que no són alemany o que posen en perill la llengua alemanya. El mateix, em sembla, caldria dir en el cas del català.

men part de determinades normes d'ús. L'ús de la perífrasi d'obligació *tenir que* + infinitiu, calcada del castellà *tener que* + infinitiu, i potser fins i tot l'origen del seu ús, s'ha d'explicar com a error individual. A les escoles i en tots els cursos de català, sempre se subratlla que *tenir que* + infinitiu és un castellanisme —«en Madrid se tiene que i a Barcelona s'ha de»—, i per això avui dia no és gaire freqüent en registres formals de la llengua catalana. Els parlants no usen —eviten?— l'estructura en la llengua de distància, però a la llengua parlada no formal sembla bastant freqüent. Hi ha uns altres elements que són part de les normes d'ús, però que generalment es consideren incorrectes a pesar d'existir en algunes parles catalanes. És el cas de la construcció *al* + infinitiu en lloc de *en* + infinitiu, que es troba fins i tot als diaris catalans. La perífrasi *anar a* + inf. amb valor de futur no s'admet en català normatiu; els especialistes, però, encara debaten l'estatus que hauria de tenir. Mentre alguns lingüistes tendeixen a considerar la construcció un calc no genuí del castellà, d'altres autors argumenten que pot respondre a motivacions internes de gramaticalització comuna a les llengües romàniques i que en català és menys avançat el desenvolupament del futur perifràstic que en les seves llengües germanes. Radatz (2003: 74-75), per exemple, explica que

[s]i se conceden al catalán sólo aquellas innovaciones que no coincidan con sus lenguas vecinas, se le niega algo que en cualquier lengua sería un elemento normal de continua innovación. El futuro próximo perifrástico, gramaticalizado a base de un verbo *ir* y una forma de infinitivo, existe en la gran mayoría de las lenguas romances y el argumento de la homofonía no basta para declararlo completamente ajeno al catalán. Habría que hablar más bien de un futuro próximo emergente, ciertamente favorecido por las formas respectivas del castellano, pero al mismo tiempo resultado de un proceso justificable también desde el desarrollo natural de la lengua. Los catalanes harían bien en no quitarle a su lengua la libertad de seguir pautas propias o de sumarse a procesos comunes con sus lenguas vecinas.

La perífrasi *venir a* + infinitiu amb valor terminatiu, normalment censurada per considerar-se aliena al català, la defensa Montserrat (2003) com construcció ben antiga en català. Bons exemples de la tendència de suprimir formes catalanes que s'assemblen a les paraules o construccions corresponents del castellà són els verbs formats amb el sufix verbalitzador *-ejar*. Aquests verbs, criticats per la hipotètica falta de genuïtat del sufix, són rebutjats gairebé sistemàticament com a calcs del castellà. Les característiques formals i semàntiques del sufix *-ejar*, però, contradiuen aquesta pràctica i demostren clarament que la prescripció (i proscripció) sense descripció i anàlisi no és el camí adequat per a valorar la posició que haurien de tenir aquests elements a la norma (Bernal 2005). Bernal (e.p.) parla de «l'ombra del castellanisme» que plana damunt les parelles de verbs coradicals amb o sense el prefix verbalitzador *a-* i recorda la tria que fa Pompeu Fabra (1956: § 153) entre les parelles de verbs com ara *lliberar*, que no va entrar a la norma, i *alliberar*, que sí que ho va fer. Fabra reco-

neixia la dificultat de «decidir a quin dels dos verbs convé de donar la preferència» (Fabra, conversa 483).¹² Paloma/Rico (e.p.), que analitzen les variants rebutjades per Fabra per considerar-se, aparentment, interferències del castellà, mostren que «en molts d'aquests casos la forma rebutjada està documentada des de fa molts segles i fins i tot pot ser tant o més antiga que la forma inclosa». L'anàlisi de Bernal (e.p.) dels verbs coradicals quant a una possible interferència del castellà demostra que hi ha menys calcs que no sembla i confirma «la vitalitat de la llengua a l'hora de formar verbs per mitjà de prefixos». Hi ha, doncs, elements que podrien ser transgressions, explicables amb la coexistència del català i del castellà, però també pel fet que ambdues són llengües romàniques que, per tant, per convergència també desenvolupen formes paral·leles o gairebé idèntiques. Excloure sistemàticament els elements que semblen procedir del castellà —però que no necessàriament en procedeixen— significa rebutjar una part d'aquells elements que responen a una activitat formativa del català que prova la seva vitalitat.

Molts «barbarismes» i moltes formes suposadament «no genuïnes», fins i tot les «transgressions bidireccionals» entre castellà i català dels curiosos textos dels missatges curts (veg. Wieland e.p.), en el fons també s'han de veure com a prova de la vitalitat de la llengua. Són el resultat d'un procés de creació, d'una activitat lingüística creativa, i no s'haurien de deixar sense considerar quan es parla de la vitalitat d'una llengua.

CARSTEN SINNER
Humboldt-Universität zu Berlin

REFERÈNCIES BLIOGRÀFIQUES

- ANGUERA 2006: Montserrat Anguera i Soler, «Traducció i estil», dins: Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes (AILLC): *Resums. XIVè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Budapest (Hongria). 4 a 9 de setembre de 2006*, Budapest, AILLC/Universitat Eötvös Loránd [multicopiat], 14-15.
- ARIMANY 1981: Miquel Arimany, *Diccionari bàsic castellà-català i català-castellà*, Barcelona, Miquel Arimany.
- BACH 2001: Mauricio Bach, «El castellano catalán. ¿Existe una variedad del castellano en Cataluña?», *El País*, 21 de octubre de 2001, 43-44.
- BADÍA 1977: Antonio María Badía, «Lenguas en contacto», dins: Rafael Lapesa (ed.), *Comunicación y lenguaje*, Madrid, Karpos, 107-133.
- BADIA 2000: Jordi Badía, *Diccionari escolar: dubtes, incorreccions i barbarismes*, Barcelona, Castellnou.

12. Seguim l'edició de Rafel (1984).

- BAYÀ *et al.* 2000: Maria Rosa Bayà / Elisenda Bernal / M. Teresa Cabré / Judit Freixa / Elisabet Solé / Teresa Vallès, «Evaluación de la vitalidad de una lengua a través de la neología: A propósito de la neología espontánea y de la neología planificada», dins Jean-Claude Chevalier / Marie-France Delpont (eds.), *La fabrique des mots. La néologie ibérique* [Actes del col·loqui «La Néologie Ibérique», Paris IV Sorbonne, 25 i 26 maig 1998], vol. 3, París, Presses de l'Université Paris-Sorbonne, 91-130.
- BERNAL 2005: Elisenda Bernal, «El sufijo catalán *-ejar* y la norma: un sospechoso habitual», dins Carsten Sinner, *Normen und Normkonflikte in der Romania*, Munic, Peniope, 131-144.
- BERNAL e.p.: Elisenda Bernal, «Formació de verbs, variants morfològiques i neologismes: entre la genuïtat i el calc», en premsa.
- BOLTA 1993: Marisa Bolta, *Barbaritats i barbarismes. Qüestions de morfosintaxi i lèxic*, València, Tàndem.
- BRUGUERA 1984: Jordi Bruguera, «Algunes qüestions sobre la normativa del lèxic», dins Maria Teresa Cabré *et al.* (eds.) 1984, *Problemàtica de la normativa del català. Actes de les primeres jornades d'estudi de la llengua normativa. Departament de llengua catalana de la Universitat de Barcelona, 30 de setembre i 1 d'octubre de 1983*, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 37-49.
- CERDÀ 1983: Ramón Cerdà, «Diglosia y degradación semántica en el habla de Constantí (Campo de Tarragona)», dins *Philologica Hispaniensia. In honorem Manuel Alvar*, 1. *Dialectología*, Madrid, Gredos, 137-158.
- CERDÀ 1984: Ramón Cerdà, «Comentarios en torno a la influencia léxica del castellano sobre el catalán actual», *Beiträge zur Romanischen Philologie*, 23, 2, 275-281.
- CHIODI/LONCÓN 1999: Francesco Chiodi / Elisa Loncón, *Crear nuevas palabras. Innovación y expansión de los recursos lexicales de la lengua mapuche*, Temuco, Instituto de Estudios Indígenas / Unidad de Cultura y Educación, Corporación Nacional de Desarrollo Indígena.
- CLAVE 1997: *Clave. Diccionario de uso del español actual*, Madrid, Ediciones SM.
- COROMINAS 1980: Joan Corominas, *Diccionario crítico etimológico castellano e hispánico*, vol. 2: *CE-F*, amb la col·laboració de José A. Pascual, Madrid, Gredos.
- DCASTCAT 1994: *Diccionari Castellà-Català*, 2a ed., 4a reimpressió, presentació d'Antoni Dalmau, Pròleg de Manuel Seco, Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
- DCATCAST 1995: *Diccionari Català-Castellà*, 2a ed., presentació d'Antoni Dalmau, pròleg d'Antoni M. Badia i Margarit, Barcelona, Enciclopèdia Catalana.
- DEA 1999: Manuel Seco / Olimpia Andrés / Gabino Ramos, *Diccionario del español actual*, Madrid, Aguilar Lexicografía / Grupo Santillana.
- DIEC EN LÍNIA: Institut d'Estudis Catalans, *Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans en línia*, <<http://pdll.iec.es/entrada/diec.asp>>.
- EL PERIÓDICO 1998: El Periódico, *Dubtes i barbarismes: diccionari de dubtes i barbarismes del català*, Barcelona, El Periódico / Castellnou.
- ESCARPANTER 1989: José Escarpenter, *Cómo eliminar los errores y dudas del lenguaje*, 4a ed., Madrid, Playor.
- FABRA 1956: Pompeu Fabra, *Gramàtica catalana*, Barcelona, Teide.
- FASSKE 1980: Helmut Fasske, «Zum Verhältnis der Sprachträger zur Varianz sprachlicher Mittel in der Norm und Kodifizierung der Schriftsprache», *Linguistische Studien*, 72, 150-161.
- FRANCO/NADAL 1998: Antonio Franco / Rafael Nadal, *Dubtes i barbarismes. Diccionari de dubtes i barbarismes del català*, Barcelona, Edicions 62.

- GARCÍA 2006: Ángeles García, «Veo un mal futuro para el español», *El País*, 2 de juliol de 2006.
- GDLC EN LÍNIA: Enciclopèdia Catalana, *Gran diccionari de la llengua catalana en línia*, <http://ec.grec.net/>
- GÓMEZ 1998: Juan Gómez Capuz, *El préstamo lingüístico: conceptos, problemas y métodos*, València, Universitat de València.
- HERNÁNDEZ 1998: Carmen Hernández García, *Algunas cuestiones más sobre el contacto de lenguas: Estudio de la interferencia lingüística del catalán en el español de Cataluña*, Barcelona, Universitat de Barcelona, tesi doctoral inèdita.
- HJELMSLEV 1966: Louis Hjelmslev, *Le langage*, París, Éditions de Minuit.
- INGENDAAY 2006: Paul Ingendaay, «Die Sprachpolizei rät. Gängelei und Säuberung: Katalonien bedroht Spanien» [La policia lingüística aconsella. Control i neteja: Catalunya amenaça Espanya], *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, 18 de gener de 2006, 31.
- KABATEK 1995: Johannes Kabatek, «Minderheitenforschung und Normalität», dins Dieter Kattenbusch (ed.), *Minderheiten in der Romania*, Wilhelmsfeld, Egert, 25-31.
- KAILUWEIT 1997: Rolf Kailuweit, *Vom EIGENEN SPRECHEN - eine Geschichte der spanisch-katalanischen Diglossie (1759-1859)*, Francfort del Meno et al., Lang.
- LESSING 1930: Theodor Lessing, *Der jüdische Selbsthaß*, Berlín, Jüdischer Verlag.
- LÓPEZ DEL CASTILLO 1984: Lluís López del Castillo, *Llengua standard i nivells de llenguatge*, 2a ed. rev. i actualitzada, Barcelona, Laia.
- LORENTE 1993: Mercè Lorente Casafont, «Funció lexicogràfica i contacte de llengües: els diccionaris de barbarismes», dins Rafael Alemany / Antoni Ferrando / Lluís B. Mesguer (eds.), *Actes del Novè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, Alacant / Elx 9-14 setembre de 1991*, vol. 3, Montserrat / Alacant / València, Publicacions de l'Abadia de Montserrat et al., 269-281.
- MARTÍNEZ DE SOUSA 1987: José Martínez de Sousa, *Dudas y errores de lenguaje*, 4a ed. corregida i actuali., Madrid, Paraninfo.
- MOLINER 1991: María Moliner, *Diccionario de uso del español*, vol. 1: A-G, Madrid, Gredos.
- MONTSERRAT 2003: Sandra Montserrat, «Venir a + substantiu / venir a + infinitiu en català: el límit del concepte de perífrasi», dins Claus D. Pusch / Andreas Wesch (eds.), *Verbalperiphrasen in den (ibero-)romanischen Sprachen / Perífrasis verbals en les llengües (ibero-)romàniques*, Hamburg, Buske, 147-160.
- PALOMA/RICO 1997: David Paloma / Albert Rico, *Diccionari de barbarismes*, Barcelona, Edicions 62.
- PALOMA/RICO e.p.: David Paloma / Albert Rico, «Variació formal i enriquiment lèxic. El cas dels verbs amb el prefix a-», dins *Actes del II Col·loqui Internacional «La Lingüística de Pompeu Fabra», Tarragona 7 al 9 d'abril del 2003*, en premsa.
- PAYRATÓ 1985: Lluís Payrató, *La interferència lingüística. Comentaris i exemples català-castellà*, pròleg de Joan Solà, Barcelona, Curial / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- PAYRATÓ 1990: Lluís Payrató, *Català col·loquial: aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana*, València, Universitat de València.
- PRAT 2003: Marta Prat Sabater, «El argumento fonético como justificación de los préstamos: los catalanismos en el español estándar», dins Fernando Sánchez Miret (ed.), *Actas del XXIII Congreso Internacional de Lingüística y Filología Románica. Salamanca, 24-30 septiembre 2001. Sección 4: Semántica léxica, lexicología y onomástica*, Tubinga, Niemeyer, 367-380.

- PRAT 2005: Marta Prat Sabater, «La influència del català sobre el lèxic castellà: visió diacrònica», *Llengua & Literatura*, 16, 363-387.
- RADATZ 2003: Hans-Ingo Radatz, «La perífrasis *vado + infinitivo* en castellano, francés y catalán: por la misma senda – pero a paso distinto», dins Claus D. Pusch / Andreas Wesch (eds.), *Verbalperiphrasen in den (ibero-)romanischen Sprachen / Perífrasis verbals en les llengües (ibero-)romàniques*, Hamburg, Buske, 61-75.
- RAE 1899: Real Academia Española, *Diccionario de la lengua castellana*, 13a ed., Madrid, Imp. Hernando y Compañía.
- RAE 1927: Real Academia Española, *Diccionario manual e ilustrado de la lengua española*, Madrid, Espasa Calpe.
- RAE 1956: Real Academia Española, *Diccionario de la lengua española*, 18a ed., Madrid, Imp. Hernando y Compañía.
- RAE 1992: Real Academia Española, *Diccionario de la lengua española*, 21a ed., Madrid, Espasa Calpe.
- RAE 2001: Real Academia Española, *Diccionario de la lengua española*, 22a ed., Madrid, Espasa Calpe.
- RAFEL 1984: Joaquim Rafel i Fontanals (ed.), *Pompeu Fabra. Converses filològiques*, Barcelona, Edhasa.
- ROYO 1991: Jesús Royo Arpon, *Una llengua és un mercat*, Barcelona, Edicions 62.
- SINNER 1996: Carsten Sinner, *Phonetisch-phonologische, morphosyntaktische und lexikalische Besonderheiten der Varietät des Kastilischen in Katalonien: Interferenz, Frequenz und Akzeptabilität*, Berlín, Humboldt-Universität zu Berlin, <www.carstensinner.de/castellano/sinner.pdf>.
- SINNER 1998: Carsten Sinner, «Frequenzuntersuchungen zum Nachweis sprachlicher Interferenzerscheinungen am Beispiel der katalanischen Varietät des Kastilischen», *Iberoamericana*, 69, 5-25.
- SINNER 2001: Carsten Sinner, *Corpus oral de profesionales de la lengua castellana, Barcelona 1999*, <www.carstensinner.de/castellano/corpusorales/index.html>.
- SINNER 2002: Carsten Sinner, «Análisis contrastivo de un corpus oral de diferentes variedades del castellano: aspectos cuantitativos y cualitativos», dins Claus D. Pusch / Wolfgang Raible (eds.), *Romanistische Korpuslinguistik – Korpora und gesprochene Sprache / Romance Corpus Linguistics – Corpora and Spoken Language*, Tübinga, Narr, 279-292.
- SINNER 2004a: Carsten Sinner, *El castellano de Cataluña. Estudio empírico de aspectos léxicos, morfosintácticos y metalingüísticos*, Tübinga, Niemeyer.
- SINNER 2004b: Carsten Sinner, «From βαρβαρισμός to barbarismo: the concept of *barbarismo* in Spanish linguistics», dins Gerda Haßler / Gesina Volkmann (eds.), *History of Linguistics in Texts and Concepts – Geschichte der Sprachwissenschaft in Texten und Konzepten*, vol. 1, Münster, Nodus, 237-250.
- SINNER 2004c: Carsten Sinner, «La influencia de los medios de comunicación en la lengua y la difusión de regionalismos en castellano», dins *Spanish in Context*, 1, 1, 95-111.
- SINNER 2005a: Carsten Sinner, «Sprachliches Wissen, Sprachbewusstsein und sprachliche Paranoia am Beispiel des Kastilischen in Katalonien», dins Carsten Sinner (ed.), *Norm und Normkonflikte in der Romania*, Munic: Peniöpe, 145-163.
- SINNER 2005b: Carsten Sinner, «Evolució de les normes d'ús als països de parla catalana i el problema del concepte de norma», dins Bàrbara Roviró / Aina Torrent-Lenzen / Andreas Wesch (eds.), *Normes i identitats. Normen und Identitäten. Sprachwissen-*

- schaftliche Beiträge des 19. Deutschen Katalanistentags Köln 2003*, Titz, Axel Lenzen Verlag, 35-57.
- SINNER e.p.: Carsten Sinner, «La conjugación de los verbos irregulares, entre prejuicio y análisis lingüístico», dins Carsten Sinner / Andreas Wesch (eds.), *El castellano en las tierras de habla catalana*, en premsa.
- SINNER/WIELAND e.p.: Carsten Sinner / Katharina Wieland, «El catalán hablado y problemas de la normalización de la lengua catalana: avances y obstáculos en la normalización», dins Peter Masson *et al.* (ed.), *Políticas de regulación del plurilingüismo / Regulations of societal multilingualism in linguistic policies*, en premsa.
- SOLÀ 1985: Joan Solà, «Pròleg», dins Lluís Payrató, *La interferència lingüística. Comentaris i exemples català-castellà*, Barcelona, Curial / Publicaciones de l'Abadia de Montserrat, 5-7.
- SZIGETVÁRI 1994: Mónika Szigetvári, *Catalanismos en el español actual (Katalán elemek a mai spanyol nyelvben)*, Budapest, Eötvös Loránd Tudományegyetem, <<http://www.carsten-sinner.de/castellano/szigetvari.pdf>>.
- TUBAU 2001: Núria Tubau, *Barbarismes*, Esparreguera, Gráficas Esparreguera.
- VEGA 2001: Pedro Vega, *Cataluña y España. Miradas cruzadas*, prólogos de Antonio Garrigues Walker y José Antich, datos y conclusiones de Salustiano del Campo, Barcelona, Ediciones del Bronce.
- WESCH 1994: Andreas Wesch, «Bereicherung und Nivellierung semantischer Strukturen durch Interferenzen am Beispiel Spanisch/Katalanisch», dins: Uta Helfrich / Claudia Maria Riehl, *Mebrsprachigkeit in Europa – Hindernis oder Chance?*, Wilhelmsfeld, Egert, 165-178.
- WIELAND 2006: Katharina Wieland, «Bidirektionale Grenzüberschreitungen – Jugendsprache in den modernen Kommunikationsmedien zwischen Katalanisch und Spanisch», dins Thorsten König *et al.* (ed.), *Rand-Betrachtungen. Beiträge zum 21. Forum Junge Romanistik Dresden, 18.-21. 5. 2005*, Bona, Romanistischer Verlag, 133-147.
- WIELAND e.p: Katharina Wieland, «Transgresiones lingüísticas bidireccionales – El lenguaje juvenil entre el castellano y el catalán», dins Carsten Sinner / Andreas Wesch (eds.), *El castellano en las tierras de habla catalana*, en premsa.

